

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Baarn, 25 november 2025

Onderwerp: Standpunt VBV naar aanleiding van het Inspectierapport 'Grenzen bereikt'

Geachte leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid, geachte Kamerleden,

In het eindverslag¹ van de verkenner lezen we dat 'een brede meerderheid' van de partijen in de Tweede Kamer het investeren in veiligheid noemt als opdracht voor de aankomende kabinetsperiode. Gelet op de bevindingen en aanbevelingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid in het rapport² "Grenzen bereikt" zijn ingrijpende maatregelen op het gebied van grootschalig- en specialistisch optreden van de brandweer ook dringend noodzakelijk. In deze brief deelt de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (hierna: VBV) haar standpunten met uw Kamer en komt met gerichte oplossingsrichtingen teneinde te komen tot een slagvaardige en toekomstbestendige brandweerorganisatie. Wij roepen u op om bij het debat met de minister deze punten nadrukkelijk aan de orde te stellen.

Inleiding

Het recent verschenen rapport "Grenzen bereikt" van de Inspectie Justitie en Veiligheid schetst een alarmerend beeld van de staat van onze brandweezorg. De VBV herkent de bevindingen in dit rapport en beschouwt het als een dringende wake-up call. Het rapport van de Inspectie spreekt voor zich en sluit aan bij de huidige en eerdere opvattingen van onze vereniging. Wij willen hier een kritisch maar constructief standpunt aan de Tweede Kamer voorleggen: kritisch, omdat de geconstateerde problemen de veiligheid van burgers en hulpverleners raken; constructief, omdat we concrete oplossingen aandragen om de brandweezorg te versterken en toekomstbestendig te maken.

Structurele onderfinanciering ondermijnt de slagkracht

Uit zowel het inspectierapport als eerdere analyses van de VBV blijkt dat structurele onderfinanciering de brandweer ernstig heeft verzwakt. Sinds de regionalisering van de brandweer zijn aanzienlijke bezuinigingen doorgevoerd, waardoor eerdere verbeteringen, zoals het Project Versterking Brandweer³ (PVB) langzaam maar zeker weer ongedaan zijn gemaakt. Zo kwam de commissie Mans⁴ in 2010 met voorstellen voor financiële ombuigingen van mogelijk 20% op het totale (operationele) budget van de brandweer. Voorgesteld werd om de werkwijze, de kerntaken van de brandweer en de schaalgrootte waarop taken uitgevoerd worden te heroverwegen.

Deze voorstellen, parallel met het nietig verklaren van professionele normenkaders zoals de 'Leidraad Repressieve Basisbrandweezorg' en de 'Leidraad Brandweercompagnie', en in samenhang met de in het Besluit veiligheidsregio's (Bvr) geboden mogelijkheid om te mogen afwijken van de samenstelling van basisbrandweereenheden en het verruimen van de opkomsttijden, hebben ertoe geleid dat de personele en materiële capaciteit van de brandweer in Nederland fors is gereduceerd.

Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV)

Bezoek : Tolweg 5
3741 LM Baarn
Post : Postbus 147
3740 AC Baarn

Home : www.brandweervrijwilligers.nl
E-mail : info@brandweervrijwilligers.nl

Fiscaal : 81.86.45.167
KvK-nummer : 08168567
Bank: NL16 RABO 0309 1304 25

Want uit openbare bronnen (o.a. CBS⁵ en NIPV⁶) blijkt dat het aantal basisbrandweereenheden (tankautospuitten) is gedaald van ruim 1500 in 2011 naar zo'n 1100 in 2024. Het aantal hulpverleningsvoertuigen daalde met meer dan de helft van 280 naar 111. Ook het aantal duikteams is gehalveerd van zo'n 100 in 2010 naar 49 in 2025. Bovendien is daar sprake van een ongelijke verdeling. Zo heeft de ene veiligheidsregio zeven -, en sommige andere regio's nul parate duikteams. De gevolgen van deze inkrimping hebben zich ook vertaald in een afname van de personele capaciteit. Bij de brandweer waren begin 2011 26,9 duizend brandweermensen werkzaam. Dat aantal is met 4500 (!) personen gedaald tot 22,4 duizend in 2023. Gegeven de actuele bezuinigingen en de aankondiging van het Veiligheidsberaad⁷ is het eind van de neerwaartse spiraal m.b.t. de capaciteit voor het bestrijden en controleren van incidenten, rampen en crises nog niet in zicht.

Deze uitholling van personeel en materieel heeft directe gevolgen voor de paraatheid: steeds vaker kampen korpsen met tekorten en moeten veiligheidsregio's posten (gedeeltelijk) buiten dienst stellen wegens gebrek aan bezetting. Vooral in vakantieperiodes. Dit heeft extra negatieve effecten op de opkomsttijden en dekkingsgraad. De VBV vreest dat de brandweer in Nederland hierdoor niet langer voldoende is toegerust om te voorzien in adequate brandweezorg en rampenbestrijding, met name niet bij langdurige of complexe incidenten.

Belangrijk is dat veel essentiële aspecten van de brandweezorg jarenlang op incidentele financiering hebben geleund. Zoals de Inspectie opmerkt, ontbreekt het aan structurele financiering voor grootschalige gezamenlijke inzet en landelijke specialismen; tal van verbeterprojecten waren afhankelijk van tijdelijke geldstromen, waarna regio's zelf moesten bijspringen. Deze ad-hoc bekostiging heeft geleid tot een lappendeken zonder duurzame versterking van de basis. De conclusie is onvermijdelijk: zonder structurele middelen en gerichte investeringen blijft de slagkracht van de brandweer ondermaats, en staat de organisatie bij meerdere gelijktijdige incidenten al snel met de rug tegen de muur.

Tekortschietende uitvoering van wettelijke brandweertaken

Naast de kwantitatieve achteruitgang signaleert de VBV dat ook de uitvoering van wettelijke brandweertaken onder druk staat. Conform de Wet veiligheidsregio's (Wvr) en het Besluit veiligheidsregio's (Bvr) behoort elke regio te voldoen aan bepaalde basiseisen voor brandweezorg – bijvoorbeeld opkomsttijden, personele bezetting en specialistische taken. In de praktijk wordt hieraan echter niet uniform tegemoetgekomen. De commissie-Muller, die de Wvr evalueerde in 2020, concludeerde dat de aan de veiligheidsregio's bij wet opgedragen brandweertaken anders worden uitgevoerd dan de bedoeling was⁸. In plaats van landelijk eenduidige normen, bestaan er grote regionale verschillen: elke veiligheidsregio bepaalt grotendeels haar eigen koers en richt zich bij de invulling van taken vaak op het met zo min mogelijk middelen voldoen aan de minimale wettelijke eisen. Dit zogenaamde "regionaal maatwerk" heeft geleid tot uiteenlopende veiligheidsniveaus en incidentaanpakken per regio – verschillen die voor de maatschappij als geheel niet zijn uit te leggen.

Met andere woorden: de uniforme brandweezorg die de wetgever voor ogen stond, is in de dagelijkse praktijk niet geborgd. De VBV vindt dit een zorgwekkende ontwikkeling. Burgers hebben recht op een vergelijkbaar niveau van brandweezorg, ongeacht in welke gemeente of regio zij zich bevinden. Bovendien heeft deze vergaande regionale autonomie een systeem gecreëerd waarin redundantie en daarmee het vermogen van regio's om elkaar bij te staan en elkaars uitval op te vangen grotendeels is verdwenen. Wanneer elke regio op zichzelf is gericht, komt de robuustheid van het geheel in het geding. De VBV wijst erop dat dit haaks staat op de bedoeling van de Wvr/Bvr, die juist beoogden om via regionalisering de brandweezorg efficiënter én gelijkwaardiger te maken. Wij pleiten er daarom voor dat er landelijke normen en waarborgen komen (Unité de doctrine), zodat de uitvoering van brandweertaken overal voldoende op peil is en wettelijke verplichtingen niet langer naar beneden worden bijgesteld onder budgettaire druk.

Risico's voor een adequate rampenbestrijding

De combinatie van bovengenoemde factoren – onderbezetting, materieeltekort en een versnipperde aanpak – leidt tot ernstige risico's voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De Inspectie JenV komt in "Grenzen bereikt" tot de conclusie dat het huidige stelsel niet is toegerust om grootschalige of gelijktijdige crises effectief aan te kunnen. Zodra de brandweer voor een groot incident in één regio wordt ingezet, komt

de reguliere dekking in de eigen regio direct onder druk te staan; bij gelijktijdige incidenten dreigt deze spanning zelfs kritiek te worden. Met andere woorden: een grote brand of ramp in regio A kan ertoe leiden dat regio B of C tijdelijk onvoldoende brandweezorg heeft. In het rapport wordt expliciet gesteld dat in zulke situaties delen van het land zonder volledige bescherming kunnen komen, waardoor burgers en hulpverleners mogelijk onvoldoende bescherming genieten.

Dit is een onacceptabel scenario. We hoeven maar te denken aan recente ontwikkelingen: klimaatverandering vergroot de kans op rampen zoals ernstige overstromingen of langdurige droogte met grote natuurbranden. Dergelijke grootschalige incidenten worden steeds vaker onderdeel van ons nationale risicobeeld. Juist dan is een goed gecoördineerde, bovenregionale inzet van de brandweer essentieel. Helaas laat "Grenzen bereikt" zien dat de huidige paraatheid bij dergelijke scenario's tekortschiet. Slechts een zeer beperkt aantal veiligheidsregio's is structureel in staat om de beoogde bijdrage (bijvoorbeeld drie volledige pelotons aan manschappen en materieel) te leveren voor inzet buiten de eigen regio. Operationele leidinggevendenden bevestigen dat de werkelijke paraatheid vaak lager is dan op papier vermeld, door personele krapte, materieeltekort, dekkingsproblemen en onvoldoende bovenregionale afstemming. Met andere woorden: de rek is uit het systeem. De marges zijn zo klein geworden dat een zware of meervoudige crisis niet zonder meer opgevangen kan worden. Dit brengt de rampenbestrijding en daarmee de veiligheid van de bevolking in gevaar.

De VBV acht het daarom van vitaal belang dat de aanbevelingen uit het inspectierapport met spoed worden opgevolgd en dat de politiek de verantwoordelijkheid neemt om deze kwetsbaarheden weg te werken. Adequate rampenbestrijding vergt een robuuste brandweerorganisatie die ook in uitzonderlijke omstandigheden kan opschalen, zonder dat de basisbescherming elders wegvalt.

De essentiële rol van brandweervrijwilligers

Vrijwilligers vormen de verbindende schakel in onze samenleving, zij versterken sociale banden, bevorderen veerkracht in de gemeenschap en geven invulling aan het gezamenlijk burgerschap. Nederland zou er totaal anders uitzien zonder vrijwilligers. Dat geldt niet alleen voor de brandweezorg en rampenbestrijding in ons land, maar ook voor andere essentiële organisaties zoals o.a. de politie, defensie, de KNRM, de reddingsbrigades en een reeks van andere organisaties. Daarom moet in het debat over oplossingen één aspect nadrukkelijk worden benoemd: het belang van de vrijwillige brandweer. Vrijwilligers vormen de ruggengraat van de Nederlandse brandweer. Maar liefst 86% van het operationele brandweerpersoneel⁹ in ons land bestaat uit vrijwilligers. Deze mannen en vrouwen staan dag en nacht paraat – naast hun reguliere baan – om de veiligheid in hun gemeenschap te waarborgen. Zonder hun inzet zou een landelijk dekkende brandweezorg ondenkbaar zijn.

De VBV constateert echter dat in beleidsstukken en evaluaties het concept van vrijwilligheid niet altijd de aandacht krijgt die het verdient. Wij willen benadrukken dat iedere maatregel om de brandweer te versterken, ook het vrijwilligersperspectief moet omvatten. Mensen die dit werk bij nacht en ontij vrijwillig doen, moeten de ruimte krijgen om dat op een professionele wijze in te vullen zonder te worden gedwongen in een vrijwilliger-onvriendelijk bureaucratisch keurslijf. Eerdere discussies¹⁰ over zogeheten "taakdifferentiatie" (het anders positioneren van vrijwilligers versus beroeps) hebben veel onrust veroorzaakt onder vrijwilligers. De VBV is dan ook zeer ingenomen met de koerswijziging die – mede op aandringen van de Tweede Kamer¹¹ – heeft plaatsgevonden, waardoor het behoud van de vrijwillige brandweer voor de toekomst is geborgd. Door alleen de eerste bouwsteen van de taakdifferentiatie verder uit te werken en de rest te laten varen, is duidelijk gesteld dat vrijwilligers onmisbaar blijven. We gaan ervan uit dat hiermee ook een einde komt aan het oneigenlijk, structureel inzetten van vrijwilligers voor beroepsmatige diensten, iets dat in het recente verleden tot frustratie en uitval leidde.

De weg vooruit moet daarom gericht zijn op het koesteren en versterken van vrijwilligheid bij de brandweer. Dat betekent: zorgen voor een goede rechtspositie, gepaste vergoedingen, opleidings- en oefenfaciliteiten die rekening houden met hun beschikbaarheid, en bovenal het serieus betrekken van vrijwilligers bij beleidsontwikkelingen die hun raken. Hun praktijkervaring en betrokkenheid zijn onmisbaar bij het toekomstbestendig maken van de brandweer.

Aanbevelingen voor een robuuste, landelijk dekkende brandweezorg

Om de brandweezorg weer op orde te krijgen en klaar te stomen voor de toekomst, doet de VBV de volgende concrete aanbevelingen aan de regering en de Tweede Kamer:

- *Structurele investeringen en gerichte financiering:*

Hervat en verhoog de investeringen in de brandweer. Stop met bezuinigingen en keer de afgelopen jaren van afkalving om door de capaciteit structureel uit te breiden. De VBV pleit ervoor dat de financiering van de veiligheidsregio's rechtstreeks door het Rijk gebeurt in plaats van via uiteenlopende gemeentelijke bijdragen. Dit voorkomt versnippering en maakt het mogelijk om landelijke prioriteiten (zoals voldoende kazernes en voertuigen) veilig te stellen. De Inspectie heeft immers vastgesteld dat structurele financiering voor gezamenlijke grootschalige inzet nu vaak ontbreekt. Een rijksbekostigd fonds of budget voor de brandweezorg kan ervoor zorgen dat elk regionaal korps de middelen heeft om aan de basisnormen te voldoen én bijzondere taken uit te voeren.

- *Landelijke regie en uniforme kwaliteitsnormen:*

Voer een krachtige centrale regie in op de brandweezorg. Stel een juridisch bindend landelijk kader in voor de organisatie en samenwerking van brandweerkorpsen. Hierin moeten eenduidige kwaliteitseisen en prestatie-indicatoren worden vastgelegd voor zowel basisbrandweezorg (bijv. maximale opkomsttijden, minimale bezetting per uitruk) als voor opschaling bij rampen. Iedere burger heeft recht op een bepaald minimum aan bescherming, ongeacht de regio. Leg uniformiteit vast in materieel (compatibele uitrusting), opleidingsniveau en oefenvereisten, zodat korpsen probleemloos kunnen samenwerken. Dit vergt dat de minister van Justitie en Veiligheid een sterke regierol krijgt ten aanzien van de brandweezorg. De VBV roept de Kamerleden op om bij de aankomende wetswijziging Wet veiligheidsregio's hierop aan te dringen. Alleen met landelijke sturing voorkomen we dat 25 regio's elk hun eigen norm hanteren. Een centraal kader (Unité de Doctrine) maakt de brandweer efficiënter en slagvaardiger bij crises.

- *Herstel van landelijke dekking en specialistische slagkracht:*

Zorg dat de brandweer overal in Nederland adequaat kan uitrukken en dat er voldoende bovenregionale slagkracht is voor grootschalige incidenten. Dat betekent ten eerste: behoud van basiscapaciteit in elke regio. Bijstand verlenen aan een andere regio mag niet betekenen dat de eigen regio onbeschermd achterblijft. Leg daarom vast dat elke veiligheidsregio een strategisch minimum aan capaciteit achterhoudt voor restdekking, ook wanneer er personeel en materieel elders worden ingezet. Ten tweede: verspreid speciale expertises en eenheden zó over het land dat ze binnen redelijke tijd overal beschikbaar zijn.

Specialistische taken als duikteams, gaspakkenteams, natuurbrandbestrijding, grootschalige watertransport en technische hulpverlening moeten landelijk dekkend georganiseerd en gefinancierd worden. Stel op nationaal niveau vast welke rampscenario's Nederland minstens moet aankunnen (bijv. een grote overstroming, een industriële ramp, meerdere grote branden tegelijk) en bepaal aan de hand daarvan hoeveel materieel en menskracht nodig is. Vervolgens moeten deze middelen via een spreidings- en opschalingsplan eerlijk over de regio's verdeeld en geoefend worden. Zo'n plan kan bijvoorbeeld inhouden dat elk regionaal korps een bepaald aantal pelotons paraat heeft die bij een nationale crisis direct ingezet kunnen worden. Bovendien dienen er duidelijke afspraken en protocollen te komen voor de verdeling van schaarse capaciteit wanneer meerdere crises gelijktijdig plaatsvinden – inclusief de bevoegdheid voor een landelijk coördinator (bijv. via het LOCC of de minister) om capaciteiten gericht in te zetten waar de nood het hoogst is. Hiermee voorkomen we dat in chaotische omstandigheden kostbare tijd verloren gaat of discussies ontstaan over wie hulp kan missen.

- *Versterk het vrijwilligersbeleid en -behoud:*

Investeer in het vinden, binden en boeien van brandweervrijwilligers, zodat dit fundament van de brandweer intact blijft. Kom - in lijn met de ambitie¹² van het kabinet en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid - met concrete initiatieven om verschillende generaties (van jeugdbrandweer tot en met

oudgedienden) te betrekken om de civiele weerbaarheid te versterken. Ontwikkel maatregelen om vrijwilligerswerk aantrekkelijk en houdbaar te maken. Denk hierbij aan betere voorzieningen: een passende onkostenvergoeding, fiscale voordelen, flexibiliteit in oefen-/trainingsuren, en afspraken met werkgevers om vrijwilligers zonder drempels te laten uitrukken bij een alarmering. Voorkom dat vrijwilligers worden overvraagd of gebruikt als goedkope vervanging voor beroepskrachten – respecteer de grenzen van de vrijwillige inzet, zowel in uren als in verantwoordelijkheden.

De recente beleidskeuzes hebben gelukkig duidelijk gemaakt dat vrijwilligers onmisbaar zijn; bouw daarop voort door vrijwilligers structureel inspraak te geven in beslissingen die hun werk raken. Een Vrijwilligersraad of versterkte rol van de VBV in adviescommissies kan helpen om de stem van de werkvloer te laten horen. Alleen met gemotiveerde vrijwilligers in elke kazerne kan de brandweer haar landelijke dekking en lokale verankering behouden.

- *Blijvende focus op opleiding, oefening en innovatie:*

Maak de brandweer toekomstbestendig door te investeren in kennis en kunde. De VBV pleit voor eenduidige landelijke opleidings- en oefenprogramma's, zodat iedereen – beroeps en vrijwilliger – naar dezelfde hoge standaard wordt getraind. Er moet vaker en grootschaliger bovenregionaal worden geoefend, zodat korpsen en specialisten uit verschillende regio's leren samen te werken alsof het één korps betrof. Verder is innovatie van materieel en tactieken cruciaal: nieuwe dreigingen (bijvoorbeeld lithiumbatterijbranden, complexe klimaatrampen) vragen om nieuwe technieken. We bevelen aan om kennisdeling en gezamenlijke innovatie te stimuleren via het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) of andere platforms. Vermijd dat iedere regio het wiel op eigen houtje uitvindt. Landelijke coördinatie kan voor consistentie en schaalvoordeel zorgen. Investeer in modern communicatiemateriaal en een landelijk dekkend netwerk, zodat bij crises alle betrokken diensten soepel met elkaar kunnen schakelen.

Slotwoord

De VBV roept de Kamerleden op om bij het debat met de minister deze punten nadrukkelijk aan de orde te stellen. Het inspectierapport "Grenzen bereikt" heeft pijnlijk duidelijk gemaakt dat er fundamentele verbeteringen nodig zijn om onze brandweezorg te redden van verdere erosie. Zonder ingrijpen zullen de geconstateerde tekorten alleen maar nijpender worden, met alle risico's van dien voor de veiligheid van inwoners en hulpverleners. Tegelijk biedt dit momentum ook een kans: met gerichte investeringen en hervormingen kunnen we de brandweerorganisatie weer opbouwen tot een slagvaardige en toekomstbestendige brandweer die overal in Nederland paraat staat.

De VBV staat kritisch naast de beleidsmakers, maar vooral schouder aan schouder met alle brandweermensen – beroeps én vrijwilligers – die dagelijks klaarstaan. Wij vragen u als Tweede Kamer om de minister aan te sporen tot krachtige daden en om bovenstaande aanbevelingen ter harte te nemen. Laat "Grenzen bereikt" het keerpunt zijn waarop we samen kiezen voor een robuuste brandweezorg. De VBV levert graag haar inhoudelijke bijdrage en expertise om dit doel te bereiken. Alleen door nu de juiste stappen te zetten, zorgen we ervoor dat de brandweer haar wettelijke taak kan vervullen en dat iedere burger kan rekenen op snelle en adequate hulp, ongeacht de aard of omvang van het incident. Dat is uiteindelijk waar het om gaat: een veilige samenleving, gedragen door een sterke brandweerorganisatie.

Met vriendelijke groet,

Namens de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Dokter", is positioned above the printed name of the signatory.

Marcel Dokter
voorzitter

-
- ¹ Eindverslag verkenner Koolmees, d.d. 11 november 2025
 - ² Rapport "Grenzen bereikt", Inspectie Justitie en Veiligheid, d.d. 25 november 2025
 - ³ Kamerstuk 24225 Nr. 18
 - ⁴ Rapport commissie Mans, d.d. 15 juni 2010
 - ⁵ Historische collectie CBS
 - ⁶ Kerncijfers Brandweer, NIPV
 - ⁷ Brief Veiligheidsberaad 'Impact bezuinigingen op veiligheidsregio's', d.d. 6 februari 2025
 - ⁸ Rapport van de Commissie evaluatie Wet veiligheidsregio's, p.34, d.d. 4 december 2020
 - ⁹ Kerncijfers Brandweer, Personen in repressieve dienst 2023, NIPV
 - ¹⁰ Kamerstuk 29517 Nr. 200
 - ¹¹ Kamerstuk 29517 Nr. 202
 - ¹² Kabinet werkt aan verhogen weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen, NCTV, d.d. 6 december 2024